మనువు

ఆడపిల్ల అభిప్రాయం తెలుసుకోకుండానే పెళ్ళి చేసే పితృస్వామ్య వ్యవస్థలో తన ఇష్టాయిష్టాలకు అనుగుణంగా జీవించాలనుకునే ఆధునిక, చదువుకున్న అమ్మాయి ఈ ఆచార సంప్రదాయాలను ధ్వంసం చేయడానికి సాహసంతో వ్యవహరించాల్సిందే.

ఆ ఇంట్లో పీనుగ లేచినంతగా విషాద వాతావరణం అలుముకుంది. నిజానికి ఆ ఇంట్లో అంతగా బాధపడవలసిన ఘోర విపత్తు ఏదీ ముంచుకు రాలేదు.

ఆ ఇంటి పెద్దమ్మాయి విమల లేచిపోయింది.

అదీ కులం గాని కులంవాడితో లేచిపోయింది.

ఆ ఇంటిల్లిపాది బాధకు కారణం అదీ.

"దానికి రోగమో రొస్టో వచ్చి చచ్చిపోయి ఉంటే నాలుగు రోజులు ఏడ్చి ఊరుకొనేవాళ్ళం. పరువు ప్రతిష్ఠలు గంగలో కలిపి పాడుపని చేసి చచ్చింది" అంటూ విమల చెల్లెలు సుధ ఉదయం నుంచీ వెక్కివెక్కి ఏడుస్తున్నది. మెదడ్లో రక్తనాళాలు తెగిపోయేంతగా ఉద్రేకపడిపోతున్నదా అమ్మాయి.

సుధ పెళ్ళి కావలసిన పిల్ల. విమల అట్లా లేచిపోవడం వల్ల తన భవిష్యత్తుకు దెబ్బ తగిలిందని ఆమె భావన. ఎవరి స్వార్థం వాళ్ళది కదా మరి.

"ఇంటా వంటా లేని పనిచేసి తలవంపులు తెచ్చిపెట్టింది. ఇక నలుగురిలో తలెత్తుకొని తిరిగేదెట్లా" అంటూ రాజిరెడ్డి ఒకవైపు బాధపడుతున్నాడు. లేచిపోయిన పిల్లకు తండ్రిగా ఊహించుకొనడమంటే అతనికి మింగుడుపడడం లేదు.

నిర్లిప్తంగా ఉన్నది విమల తల్లి పార్వతమ్మ మాత్రమే. ఇంటిల్లిపాదికీ పిడుగులాంటి ఈ దుర్వార్త ఉదయం తెలిసింది. అప్పట్నుంచీ ఆ ఇంట్లో ఇదీ వరస.

ఈ వార్తకు చలించకుండా ఉన్నది పార్వతమ్మ ఒక్కర్తే. ఆమె హృదయంలో బడబానలం ఉందో, మరొకటి ఉందో ఎవరికీ అంతు చిక్కడం లేదు.

చిన్నకూతురు సుధనూ, మొగుణ్ణీ కూడా ఓదార్చడానికే ఆమె ప్రయత్నిస్తున్నది.

సుధ నాగుబాములా కస్సున లేచింది. "అదంటే నీకు వల్లమాలిన అభిమానం. నీకు తగిన శాస్తి జరిగింది, అనుభవించు" అంది.

వాళ్ళను సముదాయించడం తనవల్ల అయ్యే పని కాదని పార్వతమ్మ గ్రహించింది. గమ్మున ఉండిపోయింది. తండ్రీకూతుళ్ళిద్దరూ చెరొక మంచం కర్చుకొని పడుకున్నారు. బయట నుంచి అడపా దడపా ఎవరో ఒకరు ఆత్మీయుల ముసుగు తొడుక్కొని పరామర్శకని వస్తూనే ఉన్నారు. ఇంట్లో ఎవరన్నా చస్తేనో, జబ్బుపడితేనో పరామర్శకని వస్తే దాన్ని భరించవచ్చు. ఇది అట్లాంటిది కాదు. ఈ సానుభూతిని సహించడం పార్వతమ్మ చేతకాలేదు. మధ్యాహ్నం ఆమె ఒక మంచం తీసుకొని ముసుగుతన్ని పడుకుంది పరామర్శకు ఆస్కారం లేకుండా.

పొద్దుగూకుతుంటే పార్వతమ్మ ముసుగుతీసి మంచం మీద కూర్చుంది. ఉదయం కాఫీ తాగలేదు. మధ్యాహ్నం అన్నం తినలేదు. అమె పేగులు ఒకటే రొద చేస్తున్నవి.

"సుధా. ఇక లేచి కాసిని బియ్యం ఉడకబెట్టవే" అంది పార్వతమ్మ.

"నీ కూతురు చేసిన పనికి కడుపు నిండిపోయింది. ఆకలిగా లేదు. నీకు ఆకలిగా ఉంటే వెళ్ళి వండుకో" అంది సుధ కట్టె విరిచి పొయిలో పెట్టినట్లు.

పార్వతమ్మ దీర్ఘంగా నిట్టూర్పు విడిచింది. ఏ పాటు పడ్డా సాపాటు తప్పదు. పార్వతమ్మ వెళ్ళి వంట ప్రయత్నంలో మునిగిపోయింది. వంటయితే చేసింది కానీ, సుధ ఎంగిలి పడలేదు. మొగుడు ఎంగిలి పడలేదు. ఎంగిలి పడమని అడగడానికి పార్వతమ్మకు ధైర్యం చాల్లేదు. పిలిస్తే మరో నాలుగు అక్షింతలు వేయించుకోవాలి. ఇంకా చీకటి పడందే పళ్ళెంలో నాలుగు మెతుకులు పెట్టుకొని మజ్జిగ పోసుకుని తింది. ఏమీ జరగనట్లు ఆమె అన్నం ముందు కూర్చోవడం చూస్తుంటే సుధకు అరికాలి మంట నెత్తికెక్కింది. తల్లివైపు చీత్కారంగా ఒక చూపు చూసి ఈతచాప ఒకటి తీసుకొని నిచ్చెన మీదుగా మిద్దెమీదికి వెళ్ళి పడుకుంది. తండ్రి కూడా కూతుర్ని అనుసరించాడు.

పార్వతమ్మ ఒక్కతే మిగిలిపోయింది. ఇంట్లో భయంకరమైన నిశ్శబ్దం తాండవిస్తున్నది. చాలా సేపు అక్కడే తచ్చాడి ఆమె ఒక చాప, దుప్పటీ తీసుకొని మిద్దెమీదికి వెళ్ళింది. రాజిరెడ్డి ఆకాశంలోని నక్షత్రాల్ని లెక్కపెడుతున్నట్లుగా వెల్లకిలా పడుకొని ఉన్నాడు.

సుధ మోచేతి మీద ఒక చెంప ఆన్చి ఒత్తిగిలి పడుకుంది. ఆమె కళ్ళ నుంచి కారే కన్నీటితో చెయ్యి తడిసిపోతున్నది. పార్వతమ్మ వాళ్ళిద్దరి పొడ గిట్టనట్టు అలా దూరంగా వెళ్ళి చాప పరుచుకొని పడుకుంది.

ఆకాశంలో అప్పటికే చంద్రుడు ఉదయించాడు. పిండారబోసినట్లు వెన్నెల కాస్తున్నది. ఉన్నట్టుండి ఎక్కడో కుక్కలు మొరుగుతున్నవి. పార్వతమ్మ నిద్రపోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నది. ఆమెకు పక్కా కుదరలేదు, నిద్రా రాలేదు. అటూఇటూ దొర్లుతూనే ఉంది. ఇన్నేళ్ళ తర్వాత అమె గతాన్ని తలపోసుకోసాగింది.

నలుగురూ చూడడానికి తన జీవితం చాలా సాఫీగా సాగిపోయినట్లు అగుపిస్తుంది. ఒకరి జీవితం లోతుపాడుగులు మరొకరికి తెలియవు. అందులో ఉన్న అగాధాలు, నీలినీడలు మరొకరికి అర్థం కావు. భార్య అంతరంగం మొగుడికి తెలియదు. మొగుడి అంతరంగం భార్యకు తెలియదు. బిడ్డల అంతరంగాలు కనిపెంచిన తలిదండ్రులకే తెలియవు. అంతా కలిసి ఒకే కప్పు కింద జీవిస్తున్నట్లే ఉంటుంది. ఒకరి గుండె చప్పుళ్ళు మరొకరికి వినిపించవు. తన ఆశలు ఏమిటో, తన అభిరుచులు ఏమిటో తన తలిదండ్రులకే తెలిసి ఉంటే, రాజిరెడ్డితో తన పెళ్ళి జరిగేదే కాదు. ముప్పయి అయిదేళ్ళ జీవితం గడచిపోయి, పెళ్ళి అయి ఇరవై రెండు ఏండ్లు గడిచింది. పెళ్ళి నాటికి పదమూడేళ్ళు. తనకు అభం శుభం తెలియదు. అప్పటికింకా ఓణీలు వేసుకుంటున్నది. పెళ్ళి చూపుల రోజు చీర కట్టారు. ఆ చీర తనకు ఇరుకు అనిపించింది. కొయ్యబొమ్మలా వెళ్ళి పెళ్ళి చూపులకు కూర్చున్నది. ఆ తతంగమంతా అయిదు నిమిషాల్లో అయిపోయింది. తాను లేచి ఇంట్లోకి వెళ్తూ అలవోకగా అలా ఒకసారి రాజిరెడ్డి వైపు చూసింది. కడుపులో దేవినట్లయింది. గొంతులో శ్వాస గొంతులోనే సుళ్ళు తిరిగింది. ఒక క్షణం పాటు నిర్విణ్ణురాలయిపోయింది. రాజిరెడ్డి మరీ అంత ముతకగా ఉంటాడని పార్వతమ్మ ఊహించలేదు.

రాజిరెడ్డి వెళ్ళిపోయినతర్వాత కనీసం అమ్మయినా తన ఇష్టాయిష్టాలు కనుక్కోదా అని పార్వతమ్మ మనసులో అనుకుంది. కానీ, అలాటిదేం జరగలేదు. ఎవరి పనుల్లో వాళ్ళు నిమగ్నమైపోయారు.

గొర్రె నడిగి దేవర చెయ్యరు. ఆడపిల్లల అభిప్రాయాలడిగి పెళ్ళిళ్ళు చెయ్యరు.

పాపం పార్వతమ్మకు ఈ విషయం తెలియదు. రాత్రి భోజనాలయ్యాక తల్లి ఆరుబయట అరుగుమీద పడుకొని ఉంది. పార్వతమ్మ మెల్లగా పిల్లిలా వెళ్ళి తల్లిదగ్గర కూర్చుంది.

"ఏం పాపా" అంది తల్లి అనునయంగా.

"నాకు ఈ సంబంధం ఇష్టం లేదమ్మా" అంది గొణుగుతున్నట్లుగా.

నిజానికి ఈ సంబంధం బాలమ్మకూ ఇష్టం లేదు. పిల్లకాయను చూసినప్పటినుంచీ ఆ తల్లికి కడుపులో ఆవాలు పోసినట్లు బాధ కలిగింది. ఆ సంబంధం తెచ్చిన మొగుని మీద కుతికెలదాకా కోపం ముంచుకొచ్చింది. ఆ కోపాన్ని వెళ్ళగక్కకపోతే కుటుంబ పరిస్థితులు జ్ఞాపకం వచ్చాయి. తమది పదెకరాల వ్యవసాయం. ఆస్తికి మించిన అప్పులున్నవి. ఇక అప్పులు పుట్టే స్థితి లేదు. ఇంతకు మించిన సంబంధం తేవడం ఆయనకు మాత్రం ఎలా సాధ్యమవుతుందిలే అన్న ఆలోచన వచ్చి కోపాన్ని దిగమింగింది. సర్దుకుపోవాలనుకుంది. కాలం తప్పితే కందులు గుగ్గిళ్ళు అవుతాయన్న సామెతగా, తమది మంచికాలం కాదు లెమ్మని తనకు తాను సర్ది చెప్పుకుంది.

"మంచి మనువే పిచ్చిపిల్లా. పిల్లకాయకు కాలొంకర లేదు. కన్నొంకర లేదు. ఆడబిడ్డలు లేరు. అత్తమామలు లేరు. ఏ దురలవాట్లూ లేవు. కడకు బీడీ కూడా కాల్చని బుద్ధిమంతుడు. అంతకన్నా ఏం కావాలమ్మా" అంటూ అబ్బాయి క్వాలిఫికేషన్ల గురించి దండకం చదివింది.

"అక్షరం ముక్క పోబడి కూడా తెలియదు. కూలి చేసుకొని బతుకుతున్నాడు. ఇంత దరిద్రపు మనువు కంటే మీ కండ్లకు ఇంకో మంచిది కనపడలేదా? ఒక అడవిలో మృగాన్ని తెచ్చి నాకంటగడుతున్నారు" అంది ఆవేశంగా పార్వతమ్మ.

> ఆ ఇంట్లో విషాద వాతావరణం నెలకొంది. అంతగా బాధపడవలసిన ఘోర విపత్తు ఏదీ ముంచుకు రాలేదు. ఆ ఇంటి పెద్దమ్మాయి విమల లేచిపోయింది.

"మన ఊరికి దగ్గరే టౌనుండబట్టి, రోజూ నడిచి వెళ్ళి పదిదాకా నదువుకోగలిగావు. ఆ నదువు కూటికి రావాలా, కూరకు రావాలా? నువ్వేదో పెద్దింట్లో పుట్టినట్లు వగలు పోకు. దగ్గర్లోనే మనమూ కూలికి వెళ్ళవలసిన రోజులున్నాయి" అంది ఆమె తల్లి బాలమ్మ.

ఆ నమాధానం పార్వతమ్మకు నంతృప్తినివ్వలేదు. తల్లిని చూస్తే ఆమెకు అనహ్యాం కలుగుతున్నది. "కుతి తీర్చుకుంటే నరిపోదమ్మా. అందుమూలంగా బిడ్డలు పుడతారని, వాళ్ళకి ఉన్నంతలో కాస్త మంచి నంబంధాలు చూసి పెళ్ళిళ్ళు చేయాలనే ఇంగిత జ్ఞానముండాలి. పోనీ పుట్టగానే ఉగ్గులో సానవ గింజంత విషం కలిపి అంగిట్లో పొయ్యకపోయావా.

వివాహంతో స్త్రీకి కష్టాలు మొదలవుతాయన్నది పాక్షిక సత్యం. పార్వతమ్మ విషయంలో మాత్రం ఇది అక్షరాలా నిజం.

రాజిరెడ్డి ఇంట్లో కాలు పెట్టగానే నాలుగువైపులా ఒకసారి పరకాయించి చూసింది పార్వతమ్మ. ఆమెకు ఒళ్ళు జలదరించింది. మూడంకణాల గూడమిద్దె. ఇల్లు చిన్నదా పెద్దదా అన్నది కాదు పార్వతమ్మ నమస్య. ఇల్లు పరమ అనహ్యాంగా ఉన్నది. ఇల్లంతా కొక్కులు తవ్వి బండలకింది మన్ను పైకి వచ్చింది. ఆ మట్టి నుంచి దుర్వాసన వస్తున్నది. ఎన్నో ఏళ్ళుగా బూజు దులిపినట్టు లేదు. దంతెల నిండా, గోడలనిండా బూజు! వాటికి తోడు ఆ చిన్న ఇంట్లో ఒక జత పొట్టేలు పిల్లలు. ఒక పిల్లల కోడి. అవి

"మరి కాయకష్టం చేసుకొనేవారికి పెండ్లాలెందుకు?" అందామనుకొనేది పార్వతమ్మ. ధైర్యం చాలక ఊరుకొనేది.

ఎప్పుడో అవసరం వచ్చినప్పుడు మరమనిషిలా కుతి తీర్చుకొనేదానికి మీదపడేవాడు.

పార్వతమ్మకు ఆ ముఖం చూడాలంటే అనహ్యాం. అతని స్పర్శ అంటే అనహ్యాం. గట్టిగా కళ్ళు మూసుకొని పడుకొనేది.

చిత్రమైన విషయమేమిటంటే, మూడేళ్ళ తర్వాత ఆమె కూడా ఒక జడపదార్థంలా మారిపోయింది. తల దువ్వుకొనేది కాదు. బట్టలు మార్చుకొనేది కాదు. శూన్యంలోకి చూస్తూ కూర్చొనేది. ఏదో అసంతృప్తితో వేగిపోయేది.

చిత్రాలు: నర్సిం

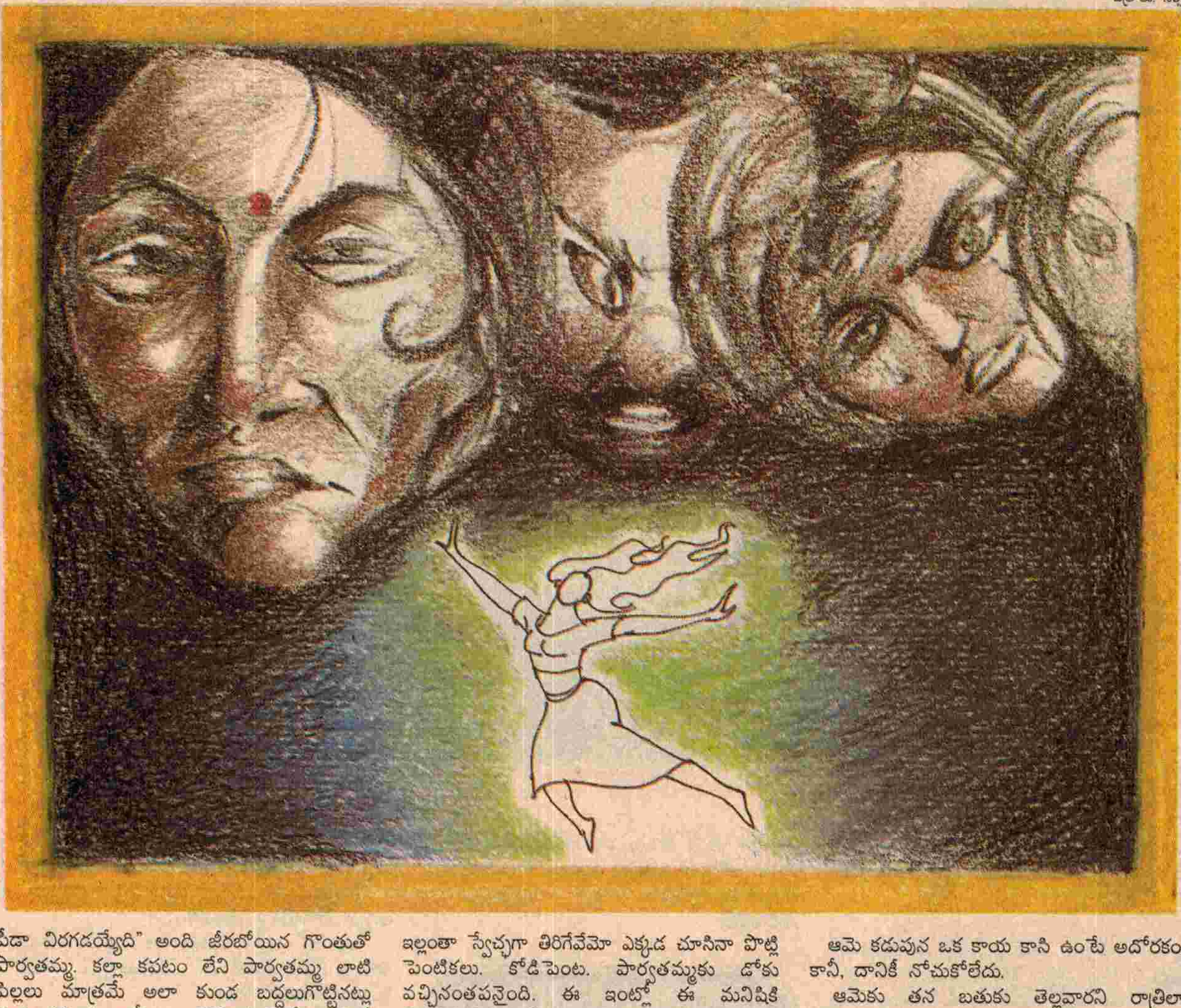

పీడా విరగడయ్యేది" అంది జీరబోయిన గొంతుతో పార్వతమ్మ. కల్లా కపటం లేని పార్వతమ్మ లాటి పిల్లలు మాత్రమే అలా కుండ బద్దలుగొట్టినట్లు మాట్లాడగలరు. కానీ, ఆ తల్లికి గుండెల్లో బాకుతో కుమ్మినట్లయింది. నోట మాట రాలేదు. ఈ వివాహవ్యవస్థకు నేపథ్యం ఆ పసిబిడ్డకు తెలియదు. ఎదురుగా ఉన్న తల్లిమీద కసి తీర్చుకుంది.

కల్యాణం వచ్చినా కక్కు వచ్చినా ఆగిపోదు. పెళ్ళి నిశ్చయమైంది. ఈ పెళ్ళి ఆగిపోతే బాగుండునని చివరి నిమిషంవరకు పార్వతమ్మ అనుకుంటూనే ఉన్నది. ఒకరోజు రాత్రి పార్వతమ్మకు ఒక కల వచ్చింది- పెళ్ళికొడుకు చనిపోయినట్టు! మెలకువ వచ్చి కల చెదిరిపోయింది. తర్వాత ఆమెకు ఆ రాత్రి నిద్ర పట్టలేదు. కుమిలి కుమిలి ఏడ్చింది. పార్వతమ్మ కన్న కలలు ఏవీ నిజం కాకుండానే పెళ్ళి జరిగిపోయింది. ఆమె కన్న కలల్ని ఎగతాళి చేస్తున్నట్టుగా ఆమె మెడలో రాజిరెడ్డి తాళి కట్టాడు.

ఇల్లంతా స్వేచ్ఛగా తిరిగేవేమో ఎక్కడ చూసినా పొట్టి పెంటికలు. కోడిపెంట. పార్వతమ్మకు డోకు వచ్చినంతపనైంది. ఈ ఇంట్లో ఈ మనిషికి నిద్రపడుతున్నదంటే ఆ మనిషి వట్టి జడపదార్థమని పార్వతమ్మ నిశ్చయించుకుంది.

"ఆడదిక్కు లేకపోతే కొంప ఇలాగే ఉంటుంది" అన్నది వెంటవచ్చిన తల్లి నమర్థింపుగా.

"నిజమేకదా మరి" అన్నది వెటకారంగా పార్వతమ్మ.

ఆ ఇల్లు ఒక కొలిక్కి రావాలంటే మూడు రోజులు పట్టింది.

రాజిరెడ్డిని కొంచెమైనా నంస్కరింగలనేమోనని పార్వతమ్మ మూడు నంవత్సరాలు ప్రయత్నించింది. రోజూ స్నానం చేసి ఉన్నంతలో మంచి బట్టలు వేసుకోమని, తల దువ్వుకోమని నతపోరేది.

"కాయకష్టం చేసుకొనేవాడికి షోకులెందుకు" అంటూ వినుక్కొనేవాడు రాజిరెడ్డి.

ఆమె కడుపున ఒక కాయ కాసి ఉంటే అదోరకం. కానీ, దానికీ నోచుకోలేదు.

ఆమెకు తన బతుకు తెల్లవారని రాత్రిలా కనిపించసాగింది.

ఒక రోజు మధ్యాహ్నం రాజిరెడ్డి కలబంద నారతో పగ్గాలు పేనుకుంటున్నాడు. పగ్గాలు, మోకులు పేనడమన్నది అతనికి అదనపు రాబడి. సాయంత్రం వరకు తలొంచుకొని అలా పేనుకుంటూనే ఉంటాడు. పార్వతమ్మ కింద చాప పరుచుకొని పండుకొనేది. నిద్రపోదామంటే నిద్ర రావడంలేదు.

అప్పుడు వచ్చాడు విశ్వనాథ రెడ్డి అక్కడికి. ఆ అబ్బాయి రాజిరెడ్డి సేద్యానికి వెళ్ళే రంగారెడ్డిగారి అబ్బాయి. అతని బియ్యే పూర్తయి ఉద్యోగం దొరక్క ఇంటి దగ్గరే ఉంటున్నాడు. సాధారణంగా ఆ అబ్బాయి రాజిరెడ్డి ఇంటికి రాడు, ఎప్పుడో

రాజిరెడ్డితో పనిబడితే తప్ప.

"పడమటి చేను పొద్దున్నే ధనియాలు విత్తాలంట. నాన్న నీతో చెప్పమంటేనూ..." అన్నాడు విశ్వం.

"సరే. అట్లనే" అన్నాడు రాజిరెడ్డి.

"తూర్పు చేను దుక్కి బాగా వస్తున్నదా?" విశ్వం అడిగాడు.

"దుక్కికేం బాగా వస్తున్నది. ఈ ఎద్దులతోనే నా తాడు తెగుతున్నది. దాపటిదేమో పెడసరి గొడ్డయిపోయే. వలపటి దేమో బండరాయి గొడ్డయిపోయే. రెంటికీ జతపాటు కలవడం లేదు. వలపటి దాన్ని మార్చకపోతే లాభం లేదు" అన్నాడు రాజిరెడ్డి.

పడుకొని ఉన్న పార్వతమ్మకు మొగుడి మాటల్లో ఒక జీవిత సత్యం స్ఫురించింది. జతపాటు కలవకపోతే గొడ్లను కూడా మారుస్తారు. కానీ, మనుషుల మాటేమిటి?

"పార్వతక్కా కొంచెం మంచి నీళ్ళిస్తావా" అన్నాడు విశ్వం.

పార్వతమ్మ గబుక్కున లేచి పైట సవరించుకొని ఇంట్లోకి వెళ్ళి ఒక చేత్తో మంచినీళ్ళ చెంబూ, మరోచేత్తో గ్లాసూ పట్టుకొని వచ్చింది.

గ్లాసు అందిస్తుంటే అతని చేతివేళ్ళు ఆమెవేళ్ళకు తగిలాయి.

కావాలనే తగిలించాడని ఆమెకు అర్థమైపోయింది. కానీ, పార్వతమ్మ ముఖంలో ఏ భావమూ వ్యక్తం కాలేదు. చెంబూ, గ్లాసూ ఇంట్లో పెట్టి యథాస్థానంలో వచ్చి కూచుంది.

రాజిరెడ్డి తలొంచుకొని పగ్గాలు పేనుకుంటూనే ఉన్నాడు. విశ్వం మాటిమాటికీ పార్వతమ్మ వైపు దొంగచూపులు చూస్తూనే ఉన్నాడు. ఆ చూపులకు పార్వతమ్మ సిగ్గుతో కుంచించుకపోయింది.

ఆ తర్వాత అతను పార్వతమ్మ ఇంటికి చాలాసార్లు వచ్చేవాడు. కల్పించుకొని ఆమెతో మాట్లాడే వాడు. పర్యవసానంగా ఆమెలో అణగారిన కోర్కెలు నిప్పు కణికల్లా జ్వలించ సాగాయి. కానీ, ఆమె బయటకు కనిపించనీయలేదు ఆమె కోర్కెల్ని.

ఒక రోజు రాజిరెడ్డి లేని సమయంలో వచ్చాడు విశ్వం. అతను ఎందుకు వచ్చాడో పార్వతమ్మకు అర్థమయింది. గబగబా వచ్చి తలవాకిట్లో నిలబడి బజారుకేసి చూస్తున్నది. విశ్వానికి చాలా నిరాశ కలిగింది.

"ఇంట్లోకి రానా?" అతను చాలా మంద్ర స్వరంలో అన్నాడు.

ఆమె బజారుకేసి చూస్తూనే, "నడివూర్లో పట్టపగలు ఏమిటిది? కొంచెమన్నా ఇంగిత జ్ఞానముండాలి" అంది.

విశ్వానికి పెద్ద ఊరట కలిగింది.

"పోనీ... ఎక్కడ... నువ్వే చెప్పు?"

"సాయంత్రం నాలుగింటికి మీ తోట దగ్గరికి వస్తాను. ఇంట్లో నుంచి బయటకు రా" అంది.

"నిజం" అన్నాడు.

"నిజం." పార్వతమ్మ అంది.

అతను బయటకు వెళ్ళిపోయాడు. ఆమె లోపలికి వచ్చింది. ఆమె లోపల ఒక అంతర్మథనం ఆరంభ మైంది. కోర్కెలు ఒకవైపు బుసలు కొడుతున్నాయి. తప్పుచేస్తున్నానేమో అనే అపరాధభావన మరొకవైపు.

విశ్వం ఎంత తమకంలో
ఉన్నాడో ఒక్క ఉదుటున
ఆమెను ఎత్తుకొని
తోటలోకి పరిగెత్తాడు.
ఎండిన గుండె మీద
తొలకరి జల్లు
కురిసినట్టయింది.

కట్నాలతో ముడిపడి ఉన్న ఈ వివాహ వ్యవస్థలో ప్రేమకు, శృంగారానికి తావు లేదు. అవి పుస్తకాల్లో మాత్రమే లభ్యమవు తాయి. ఈ వివాహ వ్యవస్థలో చాలామటుకు ఉన్నది వ్యభిచారం. కంటికి రెప్పచాటుగా ఆ వ్యభిచారం జరిగిపోతే సమాజం పెద్దగా పట్టించుకోదు. ఈ విషయాలు పార్వతమ్మకు తెలియవు. అందుకే సాయంత్రం వరకు ఆమెలో అంతర్మథనం జరుగుతూనే ఉంది. కానీ, ఆమె ప్రమేయం లేకుండా కాళ్ళు సరిగ్గా నాలుగింటికి విశ్వం తోటవైపు లాక్కెళ్ళాయి.

"వచ్చావా, రావేమో అను కున్నాను.

ఆమె మౌనంగా ఉండి పోయింది.

విశ్వం ఎంత తమకంలో ఉన్నాడో ఒక్క ఉదుటున ఆమెను ఎత్తుకొని తోటలోకి పరిగెత్తాడు. ఆమె ఎంత గింజుకున్నా లాభం లేకపోయింది.

మూడు సంవత్సరాలుగా ఆమెలో ఉన్న డొల్లను అతను అర్థగంటలో పూడ్చాడు. ఎండిన గుండెమీద తొలకరి జల్లు కురిసినట్టయింది.

అతనితో మూడేళ్ళు ఆ సంబంధం కొనసాగించింది. ఇద్దరు కూతుళ్ళూ అతని వల్లే పుట్టారు. ఆ తర్వాత అతను ఉద్యోగంలో చేరిపోయాడు. మళ్ళీ ఆమెకు మామూలు జీవితమే

తీగ కదిపితే డొంకంతా కదిలినట్టు విమల లేచిపోవడంతో గతం తాలూకు కథ ఇవాళ ఒకసారి మళ్ళీ ఆమె మనోనేత్రం ముందు మెదిలింది. కళ్ళు చెమ్మగిలాయి. లేచి కూర్చుని కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంది. అప్పటికి చంద్రుడు బాగా వాటాలాడు. తొలి జాము కోళ్ళు కూస్తున్నవి. సుధ ఇంకా నిద్రపోలేదు. పార్వతమ్మ లేచి వచ్చి సుధ దగ్గర కూర్చున్నది. సుధ ఇంకా వెక్కివెక్కి ఏడుస్తూనే ఉన్నది.

"ఏడ్వడం ఎందుకే? ఏమైందని ఇప్పుడు?" అన్నది పార్వతమ్మ మందలింపుగా.

"ఇలాంటి పని చెయ్యడానికి దానికి సిగ్గూ శరమూ లేకపోయిందే అని ఏడుస్తున్నాను" అందీ ముక్కు చీదుతూ సుధ.

పార్వతమ్మ ఒక నిట్టూర్పు విడిచి, " అది తనకు నచ్చిన వాడి వెంట ఈ పంజరం నుంచి లేచి పోయింది. మంచి మనువు కుదర్చడం మాకు ఎలాగూ సాధ్యం కాదు. ఆ పనేదో ఆ పిల్లే చేసింది. నా మటుకు నాకు నెత్తి మీది నుంచి ఒక బరువు దించినట్టుగా ఉంది. నా బాధంతా ఇప్పుడు నీకోసం. నిన్ను ఒక్క అయ్య చేతిలో పెట్టగలమో లేదో నన్నది నా బాధ. నీ బతుకు నా బతుకులాగా అయిపోతుందేమోనని నా బాధ" అన్నది.

సుధకు తల్లి మాటల్లో ఒక చేదు నిజం స్ఫురించింది. ఒక అనిర్వచనీయమైన భీతి వెన్ను పూసగుండా జరజరా ప్రవహించినట్టయింది. ఒక క్షణం అయోమయంగా తల్లివైపు చూసి పసిబిడ్డలా పార్వతమ్మను గట్టిగా వాటేసుకుంది. ■